

مرکز مدیریت حوزه علمیه قم

معاونت آموزش

اداره آموزش سطح یک

دفترچه سؤالات آزمون علمی سطح یک

اصول (حلقات) - پایه ۴

تعداد سؤالات	مدت آزمون
۵۰	۹۰ دقیقه

پنجشنبه ۲۷ اردیبهشت ۱۴۰۳

توجه: لطفاً با دقت به سؤالات پاسخ دهید.
هر چهار پاسخ غلط، یک نمره منفی دارد.

سال تحصیلی ۱۴۰۳ - ۱۴۰۲

۱. کدام گزینه از «عناصر مشترکه» نیست؟

- أ. حجیت خبر ثقه ☐ ب. قواعد فقهیّه ☐ ج. رجوع به عرف عام ☐ د. دلالت جمله شرطیه بر مفهوم ☐

۲. کدام مدعا درباره «اصول و فقه» غلط است؟

- أ. علم الأصول منطق الفقه ☐ ب. الأصول و الفقه يمثلان النظرية و التطبيق ☐
ج. كان علم الأصول مستقلاً عن علم الفقه في البداية ☐ د. كان بين الفكر الأصولي و الفكر الفقهي التفاعل ☐

۳. مسلک «حق الطاعة» هو أنّ من حقّ الله تبارك و تعالی على العباد أن يطيعوه في التكاليف ..... ما لم يصل إليهم الترخيص من قبله في ترك الاحتياط.

- أ. الواقعيّة ☐ ب. الواقعيّة و الظاهريّة ☐ ج. القطعيّة و الظنيّة و الاحتماليّة ☐ د. القطعيّة و الظنيّة ☐

۴. قضیه «إيجاب الشيء يستلزم مقدّمته» چه نوع دلیلی است؟

- أ. دليل شرعی غیر لفظی ☐ ب. دليل عقلی ☐ ج. اصل عملی ☐ د. اماره ☐

۵. إنّ الفقيه السنّي إذا أراد أن يستنبط حكماً شرعياً و لم يجد نصّاً يدلّ عليه في الكتاب أو السنّة رجع إلى ..... بدلاً عن النصّ أي رجع إلى «التفكير الشخصي».

- أ. الاجتهاد ☐ ب. القياس ☐ ج. الاستحسان ☐ د. المصالح المرسلة ☐

* حينما يستنبط الفقيه الحكم الشرعیّ و يستدلّ عليه تارة: يحصل على دليل يكشف عن ثبوت الحكم الشرعیّ فيعولّ على كشفه، و أخرى: يحصل على دليل يحدّد الموقف العملیّ.

۶. فعل «يحصل» مذکور در متن، در چه معنایی به کار رفته است؟

- أ. به دست می آید ☐ ب. حاصل می شود ☐ ج. دست می یابد ☐ د. تحصیل می کند ☐

۷. إنّما تنشأ الدلالة التصديقيّة من .....

- أ. حال المتكلم ☐ ب. الوضع ☐ ج. الانصراف ☐ د. الدلالة تصوّريّة ☐

۸. قضیه «إيجاب الشيء يستلزم مقدّمته» چه نوع دلیلی است؟

- أ. دليل شرعی غیر لفظی ☐ ب. دليل عقلی ☐ ج. اصل عملی ☐ د. اماره ☐

۹. «نسبت غير اندماجيه» مدلول چیست؟

- أ. جمله تامه ☐ ب. جمله ناقصه ☐ ج. صفت و موصوف ☐ د. شرط ☐

۱۰. در جمله «إنّ الله يأمرکم بالصلاة» نوع «طلب» و منشأ دلالت بر آن چیست؟

- أ. طلب تشريعی - مادّة «أمر» ☐ ب. طلب تشريعی - صيغۀ «أمر» ☐ ج. طلب تشريعی - مادّة و صيغۀ «أمر» ☐ د. طلب تشريعی و تكوينی - مادّة «أمر» ☐

۱۱. از نظر مصنف، دليل بر خروج «ظهور كلمات لغوی» از تعريف علم اصول به «العلم بالعناصر المشتركة في عملية الاستنباط» چیست؟

- أ. تأثیر نداشتن در استنباط حکم شرعی ☐ ب. انحصار تأثیرگذاری در حکم مربوط به مادّة خود ☐
ج. وضعی بودن ظهور کلمات لغوی و عدم نیاز به استنباط ☐ د. اختصاص داشتن فهم ظهور کلمات لغوی به عرف عقلا، نه شخص مجتهد ☐

۱۲. به نظر مصنف، مفاد صيغۀ نهی در «لا تشرب الخمر» چیست؟

- أ. طلب ترک شرب خمر ☐ ب. کفّ از شرب خمر ☐ ج. زجر از شرب خمر به صورت معنای حرفی ☐ د. طلب زجر از شرب خمر به صورت معنای حرفی ☐

* إذا حللنا العلم الإجمالي نجد أنه مزدوج من العلم بالجامع بين الشيئين و من الشكوك و احتمالات بعدد الأطراف التي يتردد بينها ذلك الجامع و لا شك في أن العلم بالجامع منجز.

۱۳. اگر علم اجمالی به «جوب» تعلق گرفته باشد و دو طرف داشته باشد، منجزیت تعلق علم به جامع در مرحله ثبوت به چه معناست؟

أ. نباید هر دو طرف ترک شود □ ب. باید هر دو طرف انجام شود □ ج. به طور قطع یک طرف معین باید انجام شود □ د. به طور قطع باید یک طرف غیر معین انجام شود □

۱۴. یوجد بين العناصر عنصر يدخل في جميع عمليات استنباط الحكم الشرعيّ بكلا نوعيها و هو ..... .

أ. حجّة الظن □ ب. الأصل العملي □ ج. ما كان قائماً على أساس الدليل □ د. حجّة القطع □

۱۵. بر مبنای «حق الطاعة» کدام گزینه درباره «قطع» غلط است؟

أ. يمكن للمولى أن يزيل القطع عن القاطع □
ب. إن القاطع بتكليف من له حق الطاعة يجب امتثاله عقلاً □
ج. إن القطع يتميز عن الظن و الاحتمال في أصل المنجزية □
د. إن المنجزية ليست ثابتة للقطع بما هو قطع بل بما هو انكشاف □

۱۶. در کدام اطلاق، اقتضای مقدمات حکمت، ثبوت «اطلاق بدلی» است؟

أ. اطلاق بيع در «أحلّ الله البيع» □ ب. اطلاق زيد در «أكرم زيدا» □ ج. اطلاق عالم در «أكرم عالماً» □ د. اطلاق كذب در «لا تكذب» □

۱۷. مطابق کدام یک از مبانی علاقه سببیت در تصور لفظ برای معنا، متکلم باید در هر استعمالی، وضعی جداگانه انجام دهد؟

أ. سببیت ذات لفظ □ ب. سببیت وضع به معنای اعتبار و جعل □ ج. سببیت وضع به معنای ایجاد اقتران اکید □ د. سببیت وضع به معنای تعهد واضح □

۱۸. مدلول تصویری صیغه امر در «اغسل ثوبك من البول» کدام است؟

أ. نسبت طلبیه به داعی ارشاد □ ب. قصد اخبار از حکم شرعی نجاست ثوب به سبب بول □ ج. قصد ارشاد به طهارت ثوب نجس با غسل □ د. نسبت طلبیه یا ارسالیه □

۱۹. از چه راهی «انحصار علیت شرط برای جزاء» ثابت می شود؟

أ. اطلاق جمله جزاء □ ب. وضع ادات شرط □ ج. تفریع جزاء بر شرط به سبب «فاء» □ د. اطلاق جمله شرط □

۲۰. اگر شارح در کلامی گفته باشد: «أكرم العالم» و در کلام دیگری: «لا تكرم الفسّاق من العلماء»، ظهور کلام دوم بر کدام ظهور کلام اول مقدم می شود؟

أ. ظهور تصویری □ ب. ظهور تصدیقی اولی □ ج. ظهور تصدیقی ثانیه □ د. ظهور تصدیقی اولی و ثانیه □

۲۱. اگر گفته شود: «إنّ الشارع جعل الحجّة للأمانة»، مقصود از «الحجّة» چیست؟

أ. منجزیت و معذرت اماره □ ب. وجوب عمل مطابق با اماره □ ج. انبعاث و انزجار مطابق اماره □ د. کاشفیت تام از واقع با الغای احتمال خلاف □

۲۲. إذا عجز إنسان على فعل واجب فإثبات وجود الملاك بنفس دليل الوجوب لإثبات وجود القضاء ..... الجواز و عدم الحرمة لفعل منسوخ وجوبه بنفس دليل وجوب المنسوخ.

أ. ممكن خلافاً لإثبات □ ب. ممكن نظير إثبات □ ج. غير ممكن خلافاً لإثبات □ د. غير ممكن نظير إثبات □

* قد يعترض على علامية التبادر لتمييز المعنى الحقيقي من اللفظ بتوقفه على علم الشخص بالوضع فإذا توقّف علمه بالوضع على هذه العلامة لزم الدور.

۲۳. پاسخ صحیح از نظر مصنف به اشکال «دور» چیست؟

أ. تبادر متوقف است بر وضع، نه علم به وضع که دور لازم بیاید □

ب. تبادر متوقف است بر علم ارتکازی به معنا؛ ولی علم فعلی به وضع متوقف است بر تبادر □

ج. علم جاهل به وضع متوقف است بر تبادر نزد عالم و تبادر نزد جاهل متوقف است بر عالم به وضع □

د. علم تفصیلی متوقف است بر تبادر؛ ولی تبادر متوقف است بر علم اجمالی □

۲۴. کدام مورد، از اقسام وضع به لحاظ چگونگی تصور لفظ، هنگام وضع است؟

۱. وضع تعینینی ☐ ب. وضع نوعی ☐ ج. وضع عام موضوعاً خاص ☐ د. وضع طبعی ☐

۲۵. اگر «ادات عموم» مانند «کل» برای عموم وضع شده باشد و موضوعاً له مدخول ادات، «طبیعت» باشد، در یک دلیل شرعی مانند «أكرم كل فقير» مراد بودن تمام افراد مدخول ادات از چه چیزی فهمیده می‌شود؟

۱. قرینه حکمت ☐ ب. ادات عموم و قرینه حکمت ☐ ج. ادات عموم ☐ د. ظهور عرفی سیاقی ☐

۲۶. اگر دلالت مطابقی در دلیل شرعی، وجود یک حکم وجوبی باشد، در صورت عجز مکلف از انجام حکم، مصنف کدام دلالت در دلیل شرعی را از حجیت ساقط می‌داند؟

۱. دلالت مطابقی ☐

ج. دلالت التزامی اگر وجوب قضا باشد ☐

ب. دلالت مطابقی و دلالت التزامی اگر وجود ملاک حکم باشد ☐

د. دلالت مطابقی و دلالت التزامی، چه وجود ملاک حکم باشد یا وجود حکم دیگر ☐

* وسائل الإحراز الوجدانی التي يقوم كشفها على حساب الاحتمال تؤدي تارة إلى قيمة احتمالية كبيرة و لكن تناظرها في الطرف المقابل قيمة احتمالية معتدبه و هو حجة ذاتاً عقلاً تنجزاً و تعديراً و يمكن الردع عن العمل به.

۲۷. کدام گزینه در تحلیل دو ادعای «هو حجة ذاتاً عقلاً تنجزاً و تعديراً» و «يمكن الردع عن العمل به» صحیح است؟

۱. چون حجیتش ذاتی است، ردع از آن ممکن نیست ☐ ب. اگر چه ردع از آن ممتنع است، حجیتش تعبدی است ☐

ج. چون ردع از آن ممکن است، نمی‌تواند حجیت ذاتی داشته باشد ☐ د. این دو ادعا را می‌توان جمع کرد و در فرض صحت، با هم تنافی ندارند ☐

۲۸. النهی عن صلاة الحائض و صوم العید ... علی الفساد ... النهی عن المعاملة.

۱. یدلّ - نظیر ☐ ب. لایدلّ - خلاف ☐ ج. یدلّ - نظیر ☐ د. یدلّ - خلاف ☐

۲۹. اگر اطلاق، جزء «موضوعاً له» الفاظ مطلق باشد، در صورت وجود این الفاظ در دلیل حکم شرعی، مانند «رقبه» در «أعتق رقبة»، با تمسک به کدام مورد می‌توان اطلاق در «رقبه» را ثابت کرد؟

۱. تعدد دالّ و مدلول ☐ ب. احترازی قیود ☐ ج. مناسبت حکم با معنای وضعی موضوع ☐ د. أصالة الوضع ☐

* الانصراف علی نحوین: أحدهما أن يكون نتيجة لغلبة وجودها علی سائر الحصص و الآخر أن يكون نتيجة لكثرة استعمال اللفظ و إرادة تلك الحصّة علی طريقة تعدّد الدالّ و المدلول.

۳۰. در صورت تحقق فرض دوم انصراف (لكثرة استعمال اللفظ)، لفظ دارای حصص، در چه معنایی استعمال شده است؟ ؟ @

۱. طبیعت مطلقه ☐ ب. طبیعت ☐ ج. حصّة خاص ☐ د. طبیعت مقید به حصّة خاص ☐

* إذا قال المولى: «أكرم إنساناً» و لم نعلم أن الحكم هل هو ثابت لمدلول الكلمة علی الإطلاق أو لخصّة مقيدة منه، نطبق علی قاعدة احترازية القيود فیثبت أن المراد الجدیّ مطلق.

۳۱. عبارت بالا با کدام مبنا صحیح است: «موضوعاً له لفظ، طبیعت مرسله است» یا «موضوعاً له لفظ، طبیعت مطلقه است»؟

۱. مبنای اول ☐ ب. مبنای دوم ☐ ج. هر دو مبنا ☐ د. با هر دو مبنا غلط است ☐

۳۲. لقوله «يا زيد لا تضرب أخاك» لیست دلالة ... إذا لم یکن المتکلم فی ..... ؟

۱. تصویری - حالة الجدّ ☐ ب. تصدیقی - حالة الهزل ☐ ج. تصویری - حالة النوم ☐ د. تصدیقی - حالة اليقظة ☐

* القطع قد يتعلّق بأحد شیئین لا علی وجه التعین و یسمی بالعلم الإجمالیّ و مثاله: العلم بوجوب صلاة ما فی ظهر الجمعة هی إمّا الظهر أو الجمعة دون أن تقدّر علی تعیین الوجوب فی إحدهما بالضبط.

۳۳. طبق فرض بالا کدام گزینه صحیح است؟

۱. بامکان المولی أن یرخص فی أحد الطرفين فقط بترخیص ظاهری ☐ ب. بامکان المولی أن یرخص فی کلّ من الطرفين معاً بترخیص ظاهری ☐

ج. بامکان المولی أن یرخص فی کلّ من الطرفين معاً بترخیص واقعی ☐ د. العلم بالجامع منجز فلا یرخص المولی فی أحد الطرفين و یجب الاحتیاط ☐

۳۴. کدام جمله از جهت «مفهوم داشتن» با بقیه متفاوت است؟

- ا. ☐ إن جاءك زيد فأكرمه ☐ ب. إن رزقت ولداً فاختنه ☐ ج. إن ركب الأمير فخذ ركابه ☐ د. ☐ ﴿لَا تُكْرِهُوا أَقْيَانَكُمْ عَلَىٰ الْبُغَاءِ إِنْ أَرَدْنَ حُسْنًا﴾

۳۵. در کدام گزینه تعریف سیره عقلانی به درستی منعکس شده است؟

- ا. ☐ سکوت المعصوم علیه السلام عن تصرف نوعی یواجهه ☐
 ب. میل عام عند العقلاء نحو سلوک معین و للشرع دور ایجابی فی تکوین هذا الميل ☐
 ج. میل عام عند العقلاء نحو سلوک معین و للشرع دور سلبی فی تکوین هذا الميل ☐
 د. میل عام عند العقلاء نحو سلوک معین من دون أن يكون للشرع دور ایجابی فی تکوین هذا الميل ☐

۳۶. با توجه به لزوم صیانت کلام مولا از لغو بودن، در صورت وجود غایت در دلیل شرعی مانند «أتموا الصيام إلى الليل» اثبات مفهوم در آن، مطابق کدام انتفاء است؟

- ا. ☐ انتفای شخص حکم بعد از وقوع غایت ☐ ب. انتفای شخص حکم در بعضی از حالات وقوع غایت ☐
 ج. ☐ انتفای طبیعی حکم بعد از وقوع غایت ☐ د. انتفای طبیعی حکم در بعضی از حالات وقوع غایت ☐

* قد يقال: «إن أداة العموم موضوعة لاستيعاب ما يراد من المدخول» و قد يقال: «إن أداة العموم موضوعة لاستيعاب تمام ما يصلح المدخول للانطباق عليه» غير أن النقطة الجديرة فيها هي أن إسرء الحكم إلى تمام أفراد مدخول الأداة هل يتوقف على إجراء الإطلاق و قرينة الحكمة في المدخول؟

۳۷. طبق کدام قول، جواب سؤال مذکور «نعم» است؟

- ا. ☐ قول اول ☐ ب. قول دوم ☐ ج. هر دو قول ☐ د. هیچ کدام ☐

* الحكم الذى افترض فى موضوعه الشك فى حكم شرعى مسبق، تصنف عادة إلى قسمين؛ أحدهما الحكم الذى أخذ فيه بعين الاعتبار نوع الحكم المشكوك سواء لم يؤخذ أى كشف معین بعين الاعتبار فى مقام جعله أو أخذ و لكن لا بنحو يكون هو الملاك التام بل منضمّاً إلى نوع الحكم المشكوك.

۳۸. عبارت «أخذ و لكن لا بنحو يكون هو الملاك التام بل منضمّاً إلى نوع الحكم المشكوك» در تبیین کدام اصطلاح آمده است؟

- ا. ☐ حکم ظاهری ☐ ب. اصول عملیه ☐ ج. اصول علمیه محرزه ☐ د. اصول عملیه غیر محرزه ☐

۳۹. جمله خبری و انشائی در مدلول تصوری ..... مدلول تصدیقی.

- ا. ☐ اختلاف دارند، همانند ☐ ب. اختلاف دارند برخلاف ☐ ج. اختلاف ندارند همانند ☐ د. اختلاف ندارند برخلاف ☐

۴۰. معنای جمله «الأصل فى الظن هو عدم الحجّة الا ما خرج بدليل قطعی» چیست؟

- ا. ☐ إن الحجّة هو القطع فقط ☐ ب. إن كلّ دليل ناقص ليس حجّة ما لم يثبت بالدليل الشرعى العكس ☐
 ج. ☐ إن كلّ دليل ناقص ليس حجّة ☐ د. إن كلّ دليل ناقص ليس حجّة إلّا فى الأصول العملیه ☐

۴۱. عبارت «هوا تاریک است» را عروسکی سخنگو و انسانی به شوخی و انسانی به جدی بیان می کنند. در چند مورد از این سه گفتار، «دالت تصدیقی» وجود دارد؟

- ا. ☐ هیچ ☐ ب. یک ☐ ج. دو ☐ د. سه ☐

۴۲. الاستعمال فى الوضع التعینى قبل الوضع ..... .

- ا. ☐ مجازى ☐ ب. حقیقی ☐ ج. غلط ☐ د. هیچ کدام ☐

۴۳. اساس حجیت ظهور بر ... استوار است و ... راهی برای کشف آن است.

- ا. ☐ دالت تصدیقی - دالت تصوری ☐ ب. دالت تصوری - دالت تصدیقی ☐ ج. دالت تصوری - علم به وضع ☐ د. دالت تصدیقی - حال متکلم ☐

۴۴. در جمله «الدنيا مسجد أحبب الله» چند نسبت اندماجی و غیر اندماجی وجود دارد؟

- ا. سه نسبت اندماجی و یک نسبت غیر اندماجی ☐
 ب. دو نسبت اندماجی و یک نسبت غیر اندماجی ☐
 ج. یک نسبت اندماجی و یک نسبت غیر اندماجی ☐
 د. دو نسبت اندماجیه و دو نسبت غیر اندماجیه ☐

۴۵. وجود «احکام ظاهری» در شریعت، دلیل بر چیست؟

- ا. وجود احکام واقعی ☐
 ب. تأخر رتبی حکم ظاهری از حکم واقعی ☐
 ج. لحاظ شک در موضوع حکم ظاهری ☐
 د. خالی نبودن وقایع از حکم ☐

۴۶. عبارت «عدم وجود آیه دلالة للفظ لدى الإنسان قبل الاكتساب والتعلم» به عنوان پاسخ به کدام احتمال در علاقه میان «لفظ و معنا» مطرح شده است؟

- ا. سببیت ناشی از وضع به معنای اعتبار ☐
 ب. سببیت ناشی از وضع به معنای تعهد واضح ☐
 ج. سببیت ناشی از تقارن و ربط لفظ به معنا ☐
 د. سببیت ذاتی ☐

۴۷. آیه النبأ تدلّ منطوقاً علی ... و تدلّ مفهوماً علی نفی ... ؟

- ا. إناطة لزوم التبیّن بمجیء الفاسق بالنبأ - لزوم التبیّن فی حالة مجیء النبأ من قبل غیر الفاسق ☐
 ب. إناطة لزوم التبیّن بالنبأ - وجوب التبیّن فی حالة مجیء النبأ من قبل العادل ☐
 ج. إناطة وجوب التبیّن بخبر الفاسق - وجوب التبیّن فی حالة مجیء النبأ من قبل العادل ☐
 د. جواز التبیّن فی حالة مجیء الفاسق بالنبأ - رجحان التبیّن فی حالة مجیء النبأ من قبل غیر الفاسق ☐

۴۸. جواز نسبت دادن حکم واقعی که با اماره از آن پرده برداشته شده، مبتنی بر کدام مسأله اصولی است؟

- ا. امکان قیام اماره به جای قطع طریقی ☐
 ب. تفاوت لحاظ قطع موضوعی به دو صورت کشفی و وصفی در امکان قیام اماره به جای آن ☐
 ج. تبعیت مدلول التزامی از مدلول مطابقی ☐
 د. حجیت مثبتات امارات ☐

۴۹. عبارت «خلو الفعل من أى ملاک يدعو إلى الإلزام» تعریف کدام حکم است؟

- ا. إباحة اقتضایی بالمعنی الاخص ☐
 ب. إباحة بالمعنی الاعم ☐
 ج. إباحة لا اقتضایی ☐
 د. إباحة لا اقتضایی بالمعنی الاعم ☐

۵۰. عبارت «إن الأصل نفوذ الحالة المفترضة لولا الأمانة المثبتة للتكليف من منجزية أو معذرية» ناظر به چه مطلبی است؟

- ا. منجزیت احتمال بر اساس نظریه «حق الطاعة» ☐
 ب. تفسیر حجیت به معذرت و منجزیت ☐
 ج. اصل عدم حجیت در موارد شک در حجیت ☐
 د. اصالت داشتن برائت طبق مسلک «قیح عقاب بلا بیان» ☐